

رپتگيں لال

(دومى)

پھر محمد زبير انى



بلوچى اكيڈمى كوئٹہ

# سنگین لال

دوم

شوہاز :- پیر محمد زبیرانی لہڑی

بلوچی اکیڈمی - کوئٹہ

بلوچي اڪيڊمي ڪوئٽه

چھاپ وڙنگ

۱۹۷۰ء

اولي وار

اسلاميه پريس ڪوئٽه

چھاپ جاہ

۵۰ - ۱ ڪلار

ٻيا

پنھنڊ (۵۰۰)

ليکڪو

پ - ز

ڪتابت

تاک دیم

۵		۱	اولی جبر
۱۵		۲	تھی و گشاں
۲۶	اوغان مخری	۳	دوست و توصیف
۲۹	"	۴	شیر (۲)
۳۲	"	۵	شیر (۳)
۳۸	روستم خان زبیرانی	۶	مداحی شیر
۴۳	ملا اللہ داد	۷	ملا اللہ داد و گفتار
۴۷	خان عبداللہ خان	۸	شیر
۵۲	حسین بخش رند	۹	شیر
۵۶	حسن حاجی جو	۱۰	شیر
۵۸	برخوردار جتوئی	۱۱	شیر
۶۱	"	۱۲	شیر (۲)
۶۵	نامعلیم	۱۳	شیر
۶۸	مینگل فقیر	۱۴	شیر
۷۵	مگسی شاعر	۱۵	اللہ تعالیٰ و کارگیری

۷۸	فقیر شیر جاں	شیر	۱۶
۸۲	نور اللہ شمالاڑی	شیر	۱۷
۸۸	"	شیر (۲)	۱۸
۹۲	نا معلیم	شیر	۱۹
۱۰۰	نا معلیم	شیر	۲۰
۱۰۳	صحبت خان بنگلزی	شیر	۲۱

# اولیٰ تبر

اول نام یا تَنَّمُ اللہ پاکیں عالم و دانا میں کہ اسپر دہ ہزار و رُوڈ و اولیٰ  
 مخلوق و گوں اے گلزمین دھرتی و سر و سینخ و ہار و سینگار کھت اشتہ  
 او اے لستیں مخلوق و مس آدم ذات و زبان و بیان او عقل و پوش و  
 برکت و شے شرف و عزت و واژہ کھت و کھنی نائبی و منصب و  
 شکت ذات۔ و تہے پاکیں ذات ہے آدم ذات و بار و و کھنی  
 پاکیں کلام قرآن مجید و مس و پڑ پڑیں شان و منصباں گوں بھاریں بر و  
 و کھنی دسریں زبان و مسن چھو بیان کھت۔ "لقد کر منابنی آدم  
 دوہمی ہضارے و ہے آدم ذات و عوش و شر رنگی و بار و و چھو گشت  
 "لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم۔" ہے ڈول ہے کلام پاک

من اللہ تعالیٰ انسان و ایدول تو ارکھنت گشیت۔ کہ ۳۰ من شمارا  
 ٹک و ٹولیاں من اے خاطر و بہر کھت کہ شمایک و دوہمی و زانت  
 او بیج آرت۔، ہنچھوہے وڑاے قادریں او پاکیں ذات و کھی قدرت  
 و کمال و گوں آدم ذات و ہمے گلزمین و لاف و جتا جتائیں ٹک و ٹولیاں  
 من بہر کھت او جتائیں زوان و بولی و نعمت دے بشکت ذات۔  
 ہر یک قوم و ڈیہہ و مردمانی نام ایر کھنخ و توان و پوار دے ذات  
 او قوم و ڈیہانی زوان و بولیاں و کھی و کھی تو مان گوں نامی کھت۔ چھوش کہ  
 عربانی عربی۔ فارس و مردمانی فارسی۔ انگلستانی آئی انگریزی۔ او دوہمی دوہمی۔  
 ہمے وڑ ہر یک قوم و ٹک او ہر ڈیہہ و ملک و دو دو دستور و وڑ  
 ڈول دے جتا جتا انت۔ ایشانی اے دو دو دستور۔ گر و دے۔ پھا دو  
 ندر۔ سیال و سیال گزی۔ غم و شاد و ایشانی و کھی زبان و علم و ادب او  
 شعر و شاعری و گر اس بہائیں مال و مڈی و شے ظاہر و سہرا بنت او مرد  
 کل کھفیت کہ اے قوم و ملک و مردم گیدی جہان و دوہمی قوم و ٹکائی  
 و دور بیہ و مس چقدر شائستہ و شاندار او مرطا داریں۔

ہمے گلزمین دھرتی و سر بہر ہانی حساب و کھی و مس زبان  
 و بولی انت کہ آہنانی علمی و ادبی مال و مڈی کاغذ و کتابانی تاک و  
 پتائی تھل و کھوفا من چھیر و یوخ و کھوفا انت۔ او چھی و زوان و بولی

منجھنیں دے ہمیشہ نام دھرتی و گنڈ و کاویلاں میں استنت کہ آں رکھیں  
 سرزبان بولی انت (بولی بے کاغذ و کتابیں زوان و گشت کہ ابوکھا  
 ایشاں میں حال و رو گال و ریت اولیں۔ باقی ایشانی و تھی کاغذ و  
 کتابی علم و ادب و دو صمی، صبح مال و مڈی، و نہ ن کو تھی و انخ و زانغ و  
 پچھ دو صمی زوانانی گنج و محتاج انت۔ اوھے بولی و زوانان میں  
 چھی و منجھنیں دے استنت کہ ایشانی و تھی اندر و علم و ادب و مز میں  
 کھانڈ و خزانہ انت بے اے علم و ادب و کھانڈ و خزانہ ایشانی و تھی  
 ظاہر میں کاغذ و کتاب و علم و شے بے بہر میں شاعر و سکھڑانی لاف و سنج و  
 مس ڈھکونج انت۔ ہے وڑیں ظاہر میں علم و شے بے بہر میں شاعر و سکھڑانی  
 بار و مس چھوش دے آختہ "الشعراء تلامیذ الرحمن"۔  
 ہمیرنگیں کاغذ و کتاب و شے بے بہر میں زبانان شے بلوچی زبان دے  
 کیھے کہ ایشی و تھی کاغذ و کتاب و پتانی تھل و کھو خاڈ و کھو حین چھوشیں تہ  
 ایقدیں و کی تاں داں صبح مال و مڈی و نہ ن بے ایشی و اے مطلب  
 نہ ن کہ ایشی و علمی و ادبی مال و مڈی و کٹ و دامن کھسان و گنڈ و نہ ن  
 پھنڈ پھوس نہ ن بلکہ نہ ن جبرائیش نہ ن کہ کٹ و دامن تہ بہا ز پھراخ و  
 مز نہ ن او و تھی اندر و کاغذ و کتاب و علم و شے بے بہر میں و تھی ہے  
 شاعرانی و سکھڑانی برکت و شے بہا ز بے پیا میں گنج و خزانہاں داریت



کہ اغان بھی مال و منڈی یک ہندا کھنخ بہ بہنت تھہ اے زوان  
 و تھی دو جی ہم رد میں زواناں شے پچ قدر کم سیال و پڑماند غ نہ کن  
 بلکہ کن اغان ایشی و چھے مال و منڈی و اے لیں ایشی و ایشی و ڈولیں  
 زواناں گوں ہم تولہ کھنخ بہ بہنت تھہ اے ایشان شے گام دو گام  
 دیم و نظر کھیت او اے شان و صفت لیں ایشی و اے مس ابو کھا بلوچی  
 زوان بہرین

بلوچ شاعر گو کہ کاغذ و کتاب و علم و شے بے بہرین۔ بے الہی و  
 دل و سینخ خدا دا تھخیں علم و نور و تجلا و شے روشن آنت۔ چھے  
 علم و برکت و شے اے چھا رڑ و شعر و گفتاراں قطاریت و کثیت  
 کہ کاغذ و کتاب و ظاہری علم و اھند و اندکار دے ایشی و دیم و  
 بیوس و لاچار نظر کھایت اے کتاب و من بہر قدر کہ شعر و گفتار پیش  
 کھنخ بہنت چھے کل کاغذ و کتاب و ظاہری علم و شے بے بہرین او  
 ناداندر غیں شاعرانی شعر و کلام آنت۔ اے شعر و کلامانی و افخ و گہرغ  
 شے رند کھتے دے گمان و کھتہ بہنت کہ اے بے کاغذ و کتابیں زوان  
 علمی و ادبی مال و میرات او ظاہری علم و شے بے بہرین مراد دے و کال  
 و گفتار آنت۔

بلوچ شاعر و تھی نازک خیالی اووش بیانی و دنیاء مس و تھی بدل و منڈا

نداردیت۔ او ایشتی تو دتھی انگر آنگر ندره کھشغاس کمال حاصل من۔ سہر شے  
 سرء کہ آن دتھی خیال و گالھان زیریت تہ آہنی بر کند و پتو و پینا دع  
 کھاریت مرد مرء دیم ء آذین ء دول ء ایر کھنت کہ وانوخ و اشکنوخ  
 ہے ندرہ ءوتی چھان گوں دیدوانی کھنت گندیت۔ آغان آن جنگ  
 ویرانی دے گالھان زیریت تہ وانوخ و اشکنوخ یک جھٹ دت ء جنگ  
 مڑائی ء خاک و حون ء گوں او ارگرس پڑ و میدان ء دتھی جھم و گوشاں گوں  
 دھمانی شہا تو و شاک و شیک۔ توف و ٹوپکانی گرد و گاج غازیانی  
 ہنگل و نعرہ او مردفانی آہ و زاری ء گندیت و اشکنیت۔ او اغان آن  
 ہو رو ہار او تودانی و شین تہ نپ و گوارشتانی گالھانی کرطی و لڑی ء  
 سرینیت و شروع کنت تہ ہے وڑ و وانوخ اشکنوخ یک جھٹ  
 دے دت ء بشام و بہار گاہ ء و شگوارس گاج و گرد او تود و ہکرانی  
 سائخ ء شیر ء گندیت۔ ہے وڑ ہے استی بس شاعر اغان و قنیکہ  
 بہانج و مہہ نفوس و کھل نفوس ء قد و بالاد۔ لود و لاد اذ لاف و مافزانی  
 شونہہ ء ستا و توصیف ء مس زوان ء بوثریت او گال و گفتار ان زیریت  
 تہ ایشتانی اشکنخ ء گوں مرو خیس دل و بے سکیں ساہ و دم او حشکیں رغو  
 ریشہانی تہا نو خیں ساہ و دم موجان جنت راہی بہیت او گوش  
 و جھم باہینک و تملانی کرط کاٹ۔ پھا دینکانی ٹھکاٹ او قد و بالاد

لاڈو لوڈو بے سہیلیں ہتم و بہار گاہ ءس و ت ء بے پوش و پر کیف  
خیال کھنت گند آنت ۔

القصد بلوچی زوان و تھی بھے ظاہر سی علم ء شے بے پیرا و لاسوتی و  
ازلی یں شاعر و سگھڑانی برکت ء شے و تھی کٹ و کا بنوع ءس ہمدردی  
بے مثال و بے مستیں دُر و مُرواردانی مال و میرات و داریت کہ اے  
یک مزین قومی یں گنج و خزانہ ء شے کم نہ آنت ۔ میں سر آختہ اے  
جبر کہ اے چھن سُدھ کھفیت کہ بلوچی زوان و کٹ و کا بنوع ءس  
علمی و ادبی مال و منڈی و خزانہ چھدرن ۔ خالی و بے فائدہ یں جبراں  
شے پچ جوڑ نہ بیت دان کہ مرطدم چھی ء نہ چھی ء نہ پھیداریت ۔ چھو کہ  
گشتت : ع : کہ دعویٰ خجالت بود بے گواہ : ء جبر ءے ثابتی او  
دعویٰ ء راست کھنخ ء پھ من و تھی دُر تھخیں کٹ و کا بنوع ءس چو نر و  
کھتہ او چھتخیں بلوچی ء نیام تانی دور و باری ء شاعرانی دُر یں گال و گفاراں  
یک کتاب و رنگ و جنسار ءس و انوفانی دیم ء پھیش و ارغے شرف ء  
حاصل کھناں او اے دتہ و انت او انصاف کھنت کہ منی اے گشخ او  
دعویٰ تھاا حد دال راست او برو برن ۔ کہ بلوچی زوان ۔ زوان ء  
یا کہ ہنچور گھیں بولی ء چھو کہ فارسی و مان گشتت کہ : س  
تامر دسخن گفنتہ باشد ۔ عیب و ہنرش نہفتہ باشد

مرثی و شے بھارت سال پھیش و بلوچی زوان و ہمے جوانی او خوبی  
 او علمی و ادبی بے بہائیں مال و مڈی و دیتھہ در آدیں مسلم کاراں و  
 (انگریز اہل علم و محقق) و کھی علم و ادب دوستی او یا کہ سیاسی غرض مندی  
 بنیات و اے کار و مس اول سر و دست پھر نیتختنت او ہر بھی  
 کہ علمی و ادبی مال و مڈی سرزبانی مرطد ماں شے شعرو کلامانی صورت  
 ایشان و دست آخت آن کج کھتہ کاغذ و کتاب و رنگ و صورت  
 مس انگریزی و رومن رسم الخط و مس چھاپ و سنگ کھتہ اشتختنت  
 کہ مرثی آں داں مغربی (انگلستان) کتاب جاہاں (لابریری) مس  
 ایرانت - ع عد و شرتے بر انگیزد کہ خیر ما دراں باشد

اے تہ دوہمی آنی کاراں کہ و کھی مطلب یا علمی ذوق و شوق  
 پھ کھتختنتی - نیں سر آختہ و کھی آنی کار کہ اے چھے کھتختنت - کھتنت  
 یا کھتختانت - اے کار ایکھ چھی و سالان شے سری گو ربا و پڑلا  
 ڈول و علم و ادب و آسمان کنڈاں شے با و روشنائی و آست آستی  
 و کھی سر و بر طرز آرغیں - ہمے ڈولیں رو شے و پھ بلوچ گشتہ - کہ  
 "چھون و نشون کھتہ کہ خولہ گشتہ" یا "حلق لڈی گلو کار کھتہ -  
 حلق نندی گلو سیل کھتہ" دنیا شتہ آسمان و شے گتہ او مئے

سری گوہر بام نہ کہ روش پٹھک و سنگتیں گوہر بام و تھی سرعاً آنت  
 آنتی و بڑ ز آرغئیں۔ اے دے شکر و جزے کہ گوہر بام و نثانی و  
 نہ در آختہ۔ اوھے در آمدی قلم کارانی دانگریز انج کھتغیں بلوچی زوان  
 علم و ادب و ہھے کہنیں مال و مدتی۔ بلوچی قدیم شاعری و میر خاکن  
 خان مری بار ایٹ لاؤ انگریزی اور من رسم الخطا شے اردو رسم الخط  
 میں بدل کھتہ بزم ثقافت کوئے قلمات ڈوژن و سرپرستی و مس چھاپ  
 کھنا سیتھہ کھشتہ۔ ایڈول اے کاروان و سرگلیں و رنا گل روش پٹھکا  
 شے پھشا سا روسد کھتہ اے محل و باڑی و بن داؤ و ایر کھتخت  
 نہیں تھ گھٹے کہ بس کار ہمیش ات کہ سرات و پخت او تھیر تھتو  
 گوہراں میدان و پڑ و جتھہ نشتخت۔

حرلیفاں باد ہا خوردند رفتند۔ - نہی خم خانہ ہا کردند رفتند۔ و  
 جبر و اشکتہ دست و دست و سر و ایر کھتے نند و۔ ہنہ اے  
 تہ القدریں کار سے نہن کہ یک دو کتاب و کھشاگوں پھلو بہت  
 او بلوچی زوان ڈولیں عالم گیریں زوانے کہ ایشی و گشتہ نیم  
 دنیا بزاں۔ ایران۔ عربستان۔ ترکی۔ او غانستان۔ روس  
 افریقہ۔ ہندوستان او پاکستان تہ ایشانی و تھی ملک و پڑ  
 و داں تھالان آنت و کٹ و دامن و در و مرواردانی

گنجاں شے یک مُشتے ء شے گیشتر نہ انت . نہیں کہ اے کار ء نوٹھیں  
 ورنہ اگل بوجی اکیڈمی ء ناما ء گوں زڑتھہ سرگپتھنت اُمیت انت  
 کہ اے کارواں رو شے نہ رو شے و تھی سنگتاں گوں منزل ء رو  
 پُجیت -

من دے ہمے اُمیت و آسرات ء و تھی دستاں لا پختہ مہری  
 بستہ اے بازار ء یوسف ء خریدارانی رد و ریسغاں سیک دانیں  
 خریدارے ء ڈول و وڈ سے

شندیم در غمش ز ال بر آشت - تنیدہ رسیمان چند میگفت  
 ء بنیاد ء و تھی ڈر تھغیں کٹ و کانو ء مس اے بے ہسائیں لال  
 و جو اہرانی مچ کھنغ ء پچھ سرگپتھغاں . اے کارتہ ہنچھیں کارے  
 نہ سن کہ منی زور و ناتوانیں باسک و بانزل ایشی ء پھیلو کھتہ کھنت  
 بے بوجی اکیڈمی ء دست کھلی و مدت گاری ء گوں مس اے ڈریں  
 گال و گفناں مچ کھتہ مروشی و تھی مہریانیں . دانائیں او پھیں  
 و انوفانی دیم ء دیم دار غئے شرف ء حاصل کھنغاں .

گر تیروں اُفتد ز مے عز و شرف

گڈ نخرے مس . من آلا دستانانی دے شکر گزاری و منتواری ء  
 زیراں کہ آہنہانی نیچیں نیٹ او جہد و کوششت او سرز بانی یات

ویات گیری عشتے من اے کار عسرا انجام داتھ کھتاں سہ  
 اگر ہرموئے من گرد و زبانی - ز تو ز انم بہر یک داستانی  
 آں عزت و ندر و شرف دارسی ناما ایشنت ہر

وڈیرہ محمد علی خان رند - واجہ حکیم خدائی رحم صاحب مینگل  
 میر محمد علی خان مغیری - میر فاضل خان لہری - خدامرزی میر فقیر بخش خان  
 لہری زبیرانی - میر دودا خان راہچہ لکھی - میر علی بخش خان رند - خدامرزی  
 میر سیدھا خان مغیری -

پیر محمد زبیرانی لہری

سریاب روڈ لوڈ کاریز کوٹہ

۲۶ - ۱۰ - ۶۷

# من تھی و گشتاں

اے کتاب و مس بھازیں عشق و حب . پنت و نصیحت . جنگ و  
 مڑائی او نود و کہرانی گانج و گرد و شعرا انت کہ آہانی رد و بند و  
 کڑی و لڑی اے وڑ و وڑول انت (۱) اوغان مداحی دوست و  
 ثنا و صفت او آہنی و سہت و زیورانی حساب و یک یک کھنت  
 چھو گنر بیتھ و گشتیت سے در تھلگوں گمراہ کھنت . تمل تھی و چھو ہر کھنت  
 صفحہ چھو ہے شعرا مس گشتاں و روت آخری ملاقات و پچھ لہڑی و اہور و  
 سر و چھو چھم چھاری بیتھ نندیتھ او گشتیت : سے  
 اوغان مداحی نی گشتی . روشے مقہی سمہراں . لہڑی گہور و مس سر و  
 تھی دیدن و اید و گھناں :



اے اوغان مداحی و اولی شعر من کہ ایشی و شاعری و  
 بن دا وادسری حثت دے پھیش من -

اے ددھی شعرو مس اوغان مداحی و تھی سیخ و پچ او نوری  
 نبی اود و انزدہ انا بانی چھم دیدیں زیادت و ملاقات و داستان  
 ایڈول بیان کھنت و گنیت -

"من ریتھغاں چیزے رگاں - چیزے خدا ڈھوار کھتہ"  
 ہنچھو گالان قطار ان و آخر و مس روت و تھی زوان و  
 گوں نوری نبی و زیارت و اقرار چھوش کھنت و گنیت -  
 باور کھنت او مومناں - نوری نبی زیارت کھتاں  
 سٹی شعرو مس اوغان مداحی اصحابانی جنگ و غزائے حال و  
 بیان کھنت و تھی جبر و کھنیت -

(۲) خدا مزی مگری رو ستم خان لہڑی زبیرانی و مداحی و مناجاتی میں  
 شعر من - ایشی و مس شاعر و تھی چھم دیدیں نبی پاک و زیادت و  
 حال اد جملوں مسلمین مومنان و پنت و نصیحت کھنت او داستان  
 دگ و راہ و ایڈول نشان دات گنیت -

بشکنت بیلاں منی و من تقار و دیتھغاں  
 اے دنیا کی چل فائن من نصیحت کھتاں

گشت کہ لکری روستم خان فقیر یک نیکیں او عابد و زاہدیں  
 او سخی میں مرڈے ات ہر شرف و تھی اللہ عیبات ء مس نعم شرف  
 و سحر ء پھاذاخت ایشی و حلقی و نزیخا یک گورستان و گنبدے  
 ات ہمود ء شستہ نشستہ و تی خدا و عبادت ء کھنت۔ یک شرف  
 ہر روش و ڈول ء ہمانگو ہما گورستان ء مس عبادت ء پھر و غات  
 کہ ناغمان ویرا شے ہے گنبدے مس یک پڑلا و روشنائی ء پھاذاختی  
 و پتھ او ذء کہ شستہ دیتھہ تہ اے یک اسپت پوشیں مرڈے  
 کہ رے روشنائی و پڑلا ہمیشی و دیم و تیدار ء غن۔ ایشی و رسغا  
 گوں ہے شخص ایشی ء ... و تھی بھانکر ء مس گپتھہ۔ شاعر گنیت کہ مس  
 چھو خیال کھتغاں کہ منی و ایشی ء سر ہے گنبدے و چوٹی و سر ء شے دے  
 برفز اشتغفت۔ بس ایشی ء شے گڈ من ء تھی سدھ دسار نہ کھپتہ۔  
 جھٹے ء رند کہ مس سدھ ء مس آختغاں تہ من و تھی ہما اولی صندے  
 نشتی آں او اے شخص ہما و تھی اولی نورانی میں چہرہ ء گوں منی چھانی  
 دیم ء کن او منی زبان ء سرا اے شعر جاری سن۔ مچھ  
 "پھول کھتوں شے تہہ دلی ء تھہ کھتا ء او فقیر"  
 آں گنڈا شے منی گوش ء اسے جو او آختہ۔ مچ  
 "من و تھی نام ء نہ ڈساں من نبی ء لوگراں"

شاعر آہنی ء بھار منٹ وزارت کھنت گنیت کہ تھ فلان فلان  
پیرے بلے آں بیچ نہ گشتی۔ بس ہم قدر گشتی۔ ع

”خلقتہ پروردگار ء امتی آں محمد ء“

اے گشتہ او چھماں شے اودین و او لو بیتھ سنت۔ شاعر ء  
آخر ء مس و تھی زوان ء گوں دَرین نبی ء زیارت ء بیان ء چھوش  
کھنت و گنیت کہ ع

دیتھ من دَرین نبی ء مے مدت مولا علی

(۳) ملا اللہ داد ء اے چھار بندی شعر ء مس چھار چھی ء صفت

و ثنائن۔ اے چھار چھی انت (۱)، جنیک (۲) میادان (۳)

زعم (۴) او تو پک۔ چھے ہر چھاریں چھی آں ملا اللہ داد خدا مری

مرد ء زند و حیاتی ء مس مزیں چھی ء کھنت نشان دات۔ بلے آخر ء

مس سے چھی ء چھاری چھی ء قیمت و داج و ڈالونر کھنت گنیت کہ۔

”کمیت لعلیں جن پھاداں پد و پیش

جنیک ء را خداش کھہ کتہ گیش

پری رنگیں جنیک ء لب بھارنت

تنگ و اسپ و ذر مٹتی جھارنت“

دہم ۱ خان عبداللہ خان شہباز کو بہستان اودناخ تندرہ ہاریک

ملک گیریں عالم و سرکارے شیخ و شے ابید یک رنگین تب و ش  
 مزا ہیں شاعرے دے پیٹھ گتے۔ اے شعرے مس خان خدامری  
 و تھی دوست و مہلج و کل و در بی ر بولان و کہورے مس ڈا دھرے  
 نریک و یک و ش زید و سرسوزیں بند و جاہے) و ہور رتج کھنت  
 او بود و ہے ترنب و پھڑ پیکانی تھا خیال و مس مہلج و میچھڑ  
 کھنا نیتھ او آہنی و مختصرین و میچھڑین پٹ و ابر شیم و ہے گدانی او  
 بہت و زیورانی تھا ندرہ کھنت او و شے مس گنیت کہ

” دوشی گر و فانی تاسہ پڑی جو ہاری جتھ  
 کل امل و مس در ابولی شنراں ر کجھتھ “

اے دوہمی شعرے مس خان خدامری دوست و خیالاتاں شے  
 دم زودے بے خیال نہن۔ او ایشی و اب و مس گنیت گنیت کہ  
 ” اہج تھی خیالاں غافل نہ انت منی بالاد تہنکی “

ہے و اب و مس بد و واہ و سبک سند لیں مردواں شہ یک  
 کند و بیخ او پھریز کھنغ و دوست و چھو پنت و شون کھنت گنیت کہ  
 ” چھنم جن و پھریز کھن اہج کچینبکیں مردواں “

آخرے مس ہے و اب و حال و مس دوست و تھی ہر عیب و  
 شے چھو پیک و صاف کھنت و گنیت کہ۔

” عیب مان نیست انت من کجام عیبان ات دین

در نجاد و من کجام وصفان ات کنین - “

(۵) قیامت و نذاره - اے شعراء مس حسین بخش رند قیامت

ندارہ پیش داشتی یس کہ اودے چھے چھے بیتھ او مردم و سرے چھے

حالت کھیت گزیت - چھو کہ بیان کھنت بہ بہ

روش محشر بیت عدالت تر گڑی تیار بیتھ

کھسے و پچھ تر امری من کھسے و ملہار بیتھ

(۶) نودانی شعر - اے شعراء مس حسن حاجی جو نوداں گوار غاچھ کوک

واھو کھنت گنیت - کہ بہ

” دل دریاھی اچھلان کھاری

لعل و گوں موتیاں تھئی مانڑی

زی گرو خانی جھم و تاڑی -

چو ناں کند بیتخت سوز گلزاروی “

اے شعر مغیری ملک و سردار و حکم و گوں بند جلیتھ کہ صہا سال

ملک و کال آتھ - جلال خان و شہر و مس سردار علاقہ و شاہ و سگھراں

لوٹا بیتھ او گری روش و سر و شہزاد فی شلبیں کھنٹخانی گووٹ و مس

بستہ او گشتہ کہ اغاں ہو ر گرتھتہ و اب اللہ نہ تہ اے برا نہیں

زعم من او شمعے سرء بر غاشے سوانہ الال۔ خدائی قدرت کہ حسن  
 حاجی جو شترانی دئی نان داں گو وٹ ء مس کھٹخ و ران ء ہون  
 گاڑان ء شعرء حلاص نکتت کہ جھڑاں بستہ او پور گڑتھ ملک  
 ڈیہہ سیر آف بیٹھ۔

(۷) ساں ونٹری نو دانی سنبھال۔ اے شعرء مس بر خوردار حوتوی  
 ساں ونٹری نو دان ء ساں ونٹری و شیں موسم ء مس نو دانی سنبھال و گوارشت  
 ندرہ ء کھشیت۔ او نو دان۔ ناٹری۔ بولان۔ نرمک۔ سارون او  
 جو بان او دوھی علاقہانی سرء گوارینان ء باڑتھ آخرء مس اے  
 فلسفی میں خیال ء سرء و تھی شعرء چھو ایسر کھنت۔ سہ

” گشتہ بجو ء نی صھے گفتار

نہ ن دے تھی دوزخ جنت عودر کار

مار ء تھی لبس ن صاحبی سیناڑ

ہر مسلمین ع بہشت بی بازار۔ “

(۸) نو د پر نیخیں نیٹ ء گوارنت۔ اے شعرء مس دے صھے وڑ  
 وڈول ہو رو گوارشت رء داستان ن۔ شاعر نو دان لسین ملک  
 وڈیہہ ء سرء چھڑینیت باڑتھ جبر ء نیخیں نیٹ ء سرء ندران باڑ  
 کھٹیت و کھٹیت۔

(۹) دوست و پچھ نودان گوں پھیغام۔ اے شعرء من عاشق  
وتھی مہلیج و کُٹڈا نوداں گوں پھیغام دا تھ او نودان و گنیت کہ  
ۛ تاہی نوداں نام پھر مولا و شدت۔

مئے دوست و دو سائٹریں بانڈواں مار و مار کنت

گڈا نوخ آف بلیتھ او مئی دوست و تھی سیاہیں مافرانی شود غا  
پچھ و تھی جیڈری و دست گہراں گوں کتور و شہد و رے سرء روت و تھی  
سرء شودیت او مئے آسٹخ و پچھ کل جیڈری آں شے دعا و در و اشء  
کھنت۔ ہنچھوہے ڈول شاعر و تی محبوب و دف و شے چھوش  
گنیت کہ ۛ

من تھی جڈء ماں و تھی جیغ و بند دیاں

تھی کھاڑچو کھاٹا راں سری تھوخ و من کھناں

(۱۰) جگیئیں شعر۔ اے شعرء من مینگل فقیر بلوچانی یک و دوہمی و  
گوں جنگ و مڑانی و حال و بیان کھنت

(۱۱) اللہ تعالیٰ و کار گیری۔ اے شعرء من مگسی شاعر اللہ تعالیٰ و  
کار گیری و سرء یک انسان و حیثیت و من چھوش حیرت و عبرت  
کھنت و گنیت کہ ۛ

نالک و کار ان ن من و اغرار۔ کہ نیم کھتی رٹہ نیم کھتی بھوتار۔

بچھو عبرت و حیرت کھنان ء اللہ تعالیٰ ء کارگیری ء گنہگار ء  
 آخر ء مس روت غزا ء اُمیت ء ظاہر کھنت چھو گنیت کہ  
 " یک صرف بندن مس جنگ بازار ء  
 ٹکرے سانڈی دنن یزیدار ء  
 کافر ء بھورے ن مثل جھار ء -  
 پاک شہید بن مس دشت بازار ء "

(۱۲) مہلنج ء توصیف و ثنا۔ اے شعر ء مس فقیر شیر جان اللہ  
 تعالیٰ ء کارگیری او صفت ء رندا و تھی دوست ء توصیف  
 و ثنا ء او آہنی ء قول و اقرار ء پکائی او سہت و زیورانی زبیداری  
 و شندار غی ء گاہاں قطاریت و کھلیت۔

(۱۳) دوست ء توصیف و ثنا۔ نور اللہ سما لاری و تھی مہلنج ء  
 رہ گداری گنیت او آہنی ء و تھی دل ء دات چھوش گنیت کہ رہ  
 رہ گداری آسن و تھی راہ ء  
 لال لگیٹ چو چانٹ دھی ماہ ء  
 مہور جنت جوڑ کھتہ شاہ ء

اے دوہمی شعر ء مس نور اللہ سما لاری و تھی مہلنج ء چھو صفت ء  
 کھنت او آہنی ء گوں او اربیع ء اُمیت ء چھو ظاہر کھنت و گنیت کہ رہ



س ... مس نندی کی گداگوں زان پہ زان ء

شکر ریچی و تھی دُریں زوان ء

صمیدول گالان قطاران ء جبر ء آخر کھنت کھلیت ۔

(۱۴) زریان و ڈھگو ء دعویٰ ۔ اے شعر ء مس شاعر بے زبانیں دو

گنگدیمان ء گوں یک اُنپھی ء دعویٰ داتھ آخر ء باڑتھ زریان ء شے

ڈھگو ء دعویٰ و بازی ء چھو کھلیت داتھ ۔ گشتیت کہ ۔ س

” پتھے ڈبامنی چھیرے زمین ء

” جہان داشتی یک شاخ ء و تھی ء

(۱۵) عاشق ء و تھی دوست ء گنڈاروغ ۔ اے شعر ء من عاشق

و تھی مہلنج ء و پیدار ء کھلی و تھو شخ کھنت راہی بیت نیاراہ ء ایشی ء

خیر کھفیت کہ ایشی ء دوست دو صھی دوستے کھنت ۔ اے جبر ء شکنج ء

گوں ایشی ء دل بہر کھنت او آہنی ء چھو بد ء کھنت گشتیت کہ س

” رن باتھ مہلنج کہ نیاز مئے بالاد ء کھلی

ڈڈ پٹات سموے قولی مرآت

” دن باتھ مہلنج آل غلامیں مڑدے گرا

ء سر ء و تھی دل ء لہر ء کھشتیت بس کھنت ۔

(۱۶) صفتی یس شعر ۔ اے شعر ء من صحبت خان بنگلزی

و تھی میر و سردارانِ مذاح و صفت و کھنت ادگال و گفتاراں  
 قطاراں و روت جبر و گالاں اے شعرانی سر و ایسر کھنت کہہ

لوڑی برات بیان و

مہنگل و در گہان و

بر صالح محمد خان و -

شاہی و شبہ جوان و -

واغان ہمد و داراں

کلمو و نبی و کھتاراں

اوغان مداحی مغری

## دوست و صیف و ثنا

صُحْبَاءُ سَبْعَ عَشْرًا  
 پائیں رسول پیغمبرؐ  
 آلِ حَبْلِ وَجْهَارِ اَنْتَ تَهْدِلُ  
 کھائیت مئی گوا شکھ ۶ سرء  
 چیزے کہ دیتھاں درلقا  
 گوں شبہ پریء مجلسء  
 درتھگویں گمراہ کھنت

تامل تھی چھوڑ کر کھنت  
 دسٹین تھی سپہ مار کھنت  
 پھلی تھی شامال کھنت  
 ہی تھی پرواز کھنت  
 منگلی تھی ٹھکاک کھنت  
 بول من دفء تھی نال کھنت  
 بریزی دفء گل کار کھنت  
 بھاد و کڑی بازار کھنت  
 آندی ٹکال جاڑ کھنت  
 گوں شہ پر یاں بال کھنت  
 دا تھی حوال دا تھی حوال  
 شیشوش سٹاں بیٹھہ بال  
 من پھہ خیال اوشتا تھعاں  
 من قاضی ء پھر س کھناں  
 قاضی کشغ میں لوز کار

شوا میں سلا مانء برت  
 طوطی دفء راسر کنیت  
 طوطی دفء و شیخ سلوہ  
 اوغاں مداحی فی کتشی  
 روشے مقیمی سنبراں  
 ماں لہری کہو رء سرء  
 گنداں تھی دیداء طھناں

ادغاں مداحی مغیری

شعر ۲

لالین قلندر لال توں۔  
 ملکاں حکومت وال توں  
 گول چار پاراں پار توں  
 قبو شہنجز واراں۔  
 سوئے سلاں تل کارا  
 بوآں کھتوری بارا  
 اے۔ عاشقاں اظہارا

تُوں آں کرامت جو دھنڑی  
 مَوں تے کجائیں مہر گھنڑی  
 تھو صاحبے من طالبان  
 اش تھو العمان وراں  
 بچھ و برات بشکا تھغاں  
 بندے نہی لائےن بہوں  
 میوہ ہزار ذاتیں تہوں  
 من رہتھغاں چیزے گراں  
 چیزے خدا ڈھووار تھ  
 ورنادو کھانت <sup>مختص</sup> <sup>ع</sup>  
 خوش صورت و خوش بولف <sup>ع</sup>  
 در تھنگویں جھالاں دیاں  
 منچھویہ گالھایاں من <sup>ع</sup>  
 بیا او فقیر ویم <sup>ع</sup> تھرا  
 بیا او تھرا خیرے پدوں

کوں ہمے گاھے گشتین ء  
 خوش بی کہ می رُوح گشی  
 پھلاں اناری بال کھناں  
 دیم ء کچھری کار بی  
 بچھ شے پھت ء بزار بی  
 براتھ شے ولی بندی کساں  
 ماتھ شے ملو کیں دختران  
 رو شے کفت اضی بی خدا  
 نرا تھی یا محمد گرا  
 ڈو و وگت ہی تھورا  
 بشکیش کھنات و تھ امت  
 مڑوے لخران بے حیا  
 آنا متاں ایر بر انت  
 تھنکیں نیادان ء روانت  
 دست لسنخ دویم سیا بنت



۳۲  
ملکش دینت و حکو مچھد  
پا دیہ کھونت پھشت بھرا  
پھشت و اغر لو تھ بھرا  
دنگھان زندانت مس دف  
داس سیدانی گلا کھی -

شاخصیں رسول بیزار بی  
جان و چھو انبو ر کار بی  
دگوں سیاہیں مرؤل جال بی  
پہہات مار و مار بی  
موزی جنت و ت خوار بی  
مردے سخی شاندار بی  
مشر لوڈ شرفتار بی  
بر امتھانی مختیار کار بی  
اے مس ہما جنسار بی  
پاکیں اماناں گوں چڑھی

باور کھنٹ او مومناں  
 نوریں نی زیارت کھٹان  
 چاؤٹ ر سول ر چکھٹان  
 دو از دہ اما من دیشٹان  
 دگوں خواب خیالی اپنفاں  
 او غاں بلوچ پنچو گشی  
 من کوڑی ر عیش کھٹان  
 دمی جو او گر مالکاء

اوغان مغیری

شیر ۳

صبو حال نیا ت کھناں رب قدر تانی  
 پنجتن پاک وارث مؤمنانی  
 کہ چاری و تائم اتے سیدانی  
 حضوری خط کھایت منصوانی  
 حوال بی پے حوال سن پر دوانی  
 کھتی فرمود غے جنگ و مرطانی  
 ملو کاں بو خلعت تازی صدانی

گہا نہیں بور بو نکنت بانٹروانی  
بلوگاں کیتھننت زپور کھوانی  
ٹرفے ٹوٹیں جا بو انجھڑانی  
ٹرفے لال بور تننت تار و گرائی  
ٹرفے گرڑی میں گھوڑی گنبدانی  
ٹرفے موٹنگی مہار سونہہ شکرانی  
نریاتان بستغو گاج رن جھڑانی  
حسابے نہ رن کہ من چھنتا گنٹرائی  
لفیلاں ناچن ہو کامو منانی  
گھڑیا لال گھاٹ و اجوسنگوانی  
دہ رن کلا و کوٹ رن کافرانی  
کہیں یا کی گنوریں دڑ منانی  
صحاب مرداں کھتہ نی کوہ و ڈوکوہ  
مقام مرداں کھتہ نی ٹراس سچھو  
مقام مرداں کھتہ نی ٹراس ملے

شما گوش دارا ت دین عدا تھو لا  
ہمیدء کھتئے نورء پر لا -  
سرا نوریں نی بی تندر ثانی  
ابا بکر و عمر رضی اللہ عنہما  
بہرین عثمان کھیت گوں مد صہانی  
ر شانء گتخت سیم ٹرو لکھانی  
حضور می پیشترے کھئے ربء پارء  
حکم بی حیدرء گوں ذوالفقارء  
جینی گوں ڈیہ و ملک ء تھو وارء  
علی گوں پتھو زوریں اللہء  
سو کھیں دل دل ء گوں ذوالفقارء  
سو کھیں دل دل ء شیموش و سٹاں  
علیم ء کوٹ نی دشتی ا لٹاں  
ہمیدء سکلے کھلی مزاری  
فلاتاں زند کھنت کو بان ڈاری

۱۔ اَمِنْ اَمَّنَا جَو كَيْتَا جَكْت سَارِي  
 جِد اَكُو نَجِي بَيْتِنْت كَل كَفَارِي  
 زَنَر شِير خَاك تَنْت شِير مَس دُغَارِ  
 گَسْتِي اَو غَاں بِلُو بَح سَوَال سُن ہَمَارَا ۲  
 بَر اَتھَاں مِي دُعَا سُن سِيْدَانِي  
 لَظَر نِيخِيں فَضَل پِيغَمْبَرَانِي  
 بَوَانْت پَاك دِينِ ۲ كَلْوَانِي

۱۔ کلین جهان و ایمنی آرٹھ

۲۔ ہمارا۔ اردو۔ مٹے

ٹکری رستم خان زبیر فی اہری

## مداحی شیر

بشکنت بیلاں مہنی من لقائے دیشخاں  
 اے دنیائی چل فنا میں من نصیحتے کھناں  
 پھاد کھڑے مارا ملنگاں گش فقیر گشتار ہاں  
 گشتہنت سوائے فقیراں رستما گوں تہہ دلاں  
 خیر لوٹھاں من خدا پامے مدت سن چار پار  
 واہ پنجتن پرورے تھو سپروریں صاحب ستار  
 پیر پیراں بادشاہے تھو قبطے وتادرعے

زرتھ نبوت مے نبی ء امتی ء وارث سن  
 لا الہ الا اللہ و سئل صوال اللہ الصمد  
 یک زکوٰۃ بن پنج نماز انت سیمی سی میں روزہ انت  
 دو نفل انت چار فرض انت سیمی دین ء سنت سن  
 یک انجیات دومی سئل انت سیمی سبحان کلات  
 اے وہ فرض انت امتی ء دین ء ہو کائیں صلوات  
 یا خدا حق بین تعالیٰ محمد سن دمیسا وزیر  
 راہ تھنکن بندہ دیر سن پیر پیران بادشاہ  
 بار زرتھن بدگون سن تھو ممدتے دستگیر  
 دست منی دامان ء تھی ء پیر پیران بادشاہ  
 ہامی ہر دو جہان ء پیر پیران بادشاہ  
 بے دہان ء گوانکھ دے تھ پیر پیران بادشاہ  
 و تھ کمال ء خود کہ خیال ء پیر پیران بادشاہ  
 و تھ کہ پیرے سدرہ دھیرے پیر پیران بادشاہ  
 بیشہ موکل رب پار ء داسٹھ دڑالی دریا



بستہ نوذاں یک صلایے ہمیشہ میکائیل سرا  
 بیا او موسے دوست خدائی من تھوئے حالے دیاں  
 پھول کھٹوں شے تہہ دلی ءتھ کھٹا مئے اولقیر  
 من وٹھی نام ءنہ ڈساں من نپٹا ءنو کراں  
 چار دہمی ماہ رء پھڑا من دیتھہ دریں محمد ء  
 نندہ سلی تھہ دے نی گند خدائی قذرتاں  
 گنتھغت شاہیں نبی ء نندہھے آف ء سرا  
 نشتھغاں من یک زمان ء گنتھغت صد لکھ ہزار  
 کل یک رنگ یک جنسار نور نبی ء زیادہ سن  
 امت ء والی خدائن مصطفیٰ انبغیب سن  
 یا خدا رب الکریم و قذرتی میں بادشاہ  
 خلقتھہ پروردگار ء امتی پیدا کھتی  
 نیم مارن نیم مورن نیم درینبو حنین مزار  
 کھئے پھہ ایشاں مال چھاری کھئے پھہ ایشاں کشت کار  
 ہر کھسی روزی رسان سن درلقسا میں کردگار

پات کھناں من رب نامء او سو ا لکھ مر سلاں  
 ڈیہہ ڈاتا رو سخی ء امت ء والی خدا  
 چار پار دو انزودہ امام انت چہل ابدال گوں حسن حیدر  
 دل دل را دین دھنڑی ء کار گشتا دیں حیدرات  
 پیر پیران ڈیہہ ڈھنڑی ء من مئے شفا گیر محمد ء  
 سوالی یاں بغداد پیر ء و اہ محمد مصطفیٰ  
 بیت حان و پیر و پاسی ما کہ ڈانی ء تھی  
 مشکلاں آسان کھنئے تھو و ث کہ وارث ء منی  
 بیت جان ء ننگرین ء بستخت بہریں دریا  
 آختھ شخصے گد گر یا کھپتہ مئے پیر ء دریا  
 او سخی تھو مہر باں بی بل بہی دریا  
 او کھتی سپہ بار دست ء تھا ختھ کہیر ء و انر ء  
 شود لا در نکیں مزار ء شاہ مردان و ولی  
 گنتخت مستیں ملنگاں ہند ء من مئے ہفتیں کی  
 پیر قلندر ہندھری ء تکرار تھو واجب ء

معاف کھنڈے عاصی گناہاں تھہ خدائے خالق  
 وشہ کہ پکھنڈے نام لکھ انت تھہ چہان پرہ واجہ  
 وشہ کریے، وشہ رحیمے، وشہ کہ بارہ قدرتاں  
 پھول گھٹا اش من فقیرے تھہ کھٹا لستی  
 خلقتھہ پروردگارے امتی یاں محمد  
 یا علی مرتضیٰ تھہ گرانیں کاراں گشاد  
 پیر کھلو کا چھوے یا لاکھوے لہرے دھنڑی  
 دیشھ من دریں نیوے مے مدت مولا علی  
 پیر پیراں بادشاہے امت سن ڈانی تھئی،  
 اے نصیحت سن شمارا او مسلمین مؤمنان  
 بیارات دریں کھوے پاکیں نیوے والی شہے

# ملا اللہ داد و گفتار

جینک، کمیت، سگار، تفنگ

گنشین شعرے بلوچی پر زبان ء  
 چہار چیز ء صفت شہراہت بیان ء  
 جینک خوش رنگ و صورت بے امان ء  
 کمیت بازی گرین راہ ء چمان ء  
 سگار میں نخریں پوشش و میان ء  
 بلہ جلیں تفنگ دست ء کمان ء

جَنکِ ءِ دُرِّ و پار و کُتَلِ و پور  
 کمیتِ ءِ حَلْمِ و گوں دُور گزیرِ دور  
 گزیرِ پیرِ سِگارِ نوکِ سبختِ زور  
 تَفَنگِ گوں دُشمنِ مردانِ کنتِ شور

جَنکِ حُورِے کہ چھو باگِ ءِ کَلانِ  
 کمیتِ ءِ زِیِ خُرا سانیِ طِلانِ  
 سِگارِ پِرشِکِرو فوجِ ءِ سِلا انِ  
 تَفَنگِ پِردِشمنِ مردانِ بلا انِ

جَنکِ ءِ جِیگِ تائیتِ گوں جُوتِ ءِ  
 کمیتِ شامِیِ تبسِ بستِ نوکِ ءِ  
 سِگارِ شرانِ پِردِشمنِ و شوقِ ءِ  
 تَفَنگِ ءِ دیدِہِ بالِ گوں زَر و طوقِ ءِ

پری رنگیں جنکٔ ۽ چاروہ انت سال  
قلم گوشیں کمیت ۽ گردن و دھال  
دو پجاءہ انت سگار ۽ قیمت مال  
سجنت لہری تنگ ۽ گشتگین گال

کمان میانیں جنکٔ ۽ چیدہ بوبند  
عقاب بالیں کمیت ۽ منزل و پند  
سگار ۽ ظاہر انت آزمودہ گین زند  
تنگ ۽ سگلاں نامرد بیت ژند

جنکٔ شہر ۽ برخشندہ گروک انت  
کمیت بانز میں سوارانی سروک انت  
سگار ۽ مس بانز میں گرو پاشوک انت  
تنگ لہری بدانی گیش گروک انت

جَنکِ لودی شلان انت دیم پیاوے  
عقاب بالیں کمیت تیر انت چو بادے  
سگار اوں پشیر انت اچ خولش و سیاڈے  
تفنگ و سکل و گروک انت چور عدے

کمیت لعلیں مجن پاداں پد و پیش  
جَنکِ و ر اخدا اچ تو کت گیش  
پری رنگیں جَنکِ و لب باز انت  
تفنگ و اسپ زر مِشتی جیا ز انت

عبداللہ خان قہار

## شعیر

زی شکاراں پہ مسکیں گور بندے رفتگاں  
شک ملتیں گور و کنہی شدریں پا چناں  
بڑ زبات کوہ و میرزیں گٹاں بیتگاں  
کاڈ لپند دوستیں دیدگاں ساسائی کتاں  
نود مروچی اہج قندھار باگیں رشتگ انت  
دلی و سرگوات و کابلی کوشاں زڈتگ انت  
فوج و بیکاکشش مس ملیبار پرشتگ انت



دُھاڈرو سیوی دی لپنی ء گوئنگ انت  
دُھاڈرو سیوی ننگریں و ش کوشیں پرم  
د ائم گوں لہراں سٹ گوں لہراں داتگ انت  
آپش چہ باگیں کھٹھہ ء کھور ء وارنگ انت  
سبخ و سہانی مرگ دل آرا میرا ریزنگ  
دوشی گرو کاں تاسے پڑی جو ہاری جنگ  
حکیم ستار ء یک شف ء چار کند گو لتگ  
کل امل ء مس در ابلی شتہراں رچنگ  
شار گوں کر مانی عظیم گواپا تر کتگ  
ترا پکنیں تر نیاں پہ گل ء دیکم ء ٹو صنگ  
دوستن گوں کر مانی کنا ویزاں تر کتگ  
اتج من ء دوستین مردمے آزارش کتگ  
دوشی زگاماں کہ ہفت پڑی والار تگنت  
بیک و تاویت گر بہ گوں مسکاں میتگنت  
ہار خراسانی مس لستہیں آسکی گردن ء

ویم گوں بقالی ز باد بوئیں چندان  
 نوک زو میں در گوں پور و در شیو کیں کنڈاں  
 گوشیں سر دست گوں بکار پیچیں تلملاں  
 آطلاریزیں باھینک گوں سہی سنگھاں  
 زرد ات بہشتی انت او زرد ووش کوشیں سمیں  
 مس گل و دیم و ٹوہتے بے گانجیں ز صیم  
 بوائل و مس یک قد حے زرد و مینتگ انت  
 بار و و کجگتیں بیک گوں نوک آب شنگ انت  
 تنگبو گونا پی پے پت زلفے اشتگ انت  
 چو گرو کافی پر سرو حال و کینتگ انت  
 دوست من و بنت کہ چور گامی شینگینتگ انت  
 گور تگیں ملانی پد اتالاں سبز کتہ  
 مادگیں میثانی و رد پیں زرد و ووش کتہ  
 دوشی مس و اب و اورا بائیں دوست منی  
 لال و باقوت و دانگی گوہر قیمتی

تھی خیالاں غافل نہ انت بالاد ملگی  
 ہر دینکہ مہہ گونگ دپ و لنتاں گوں پن اور جی  
 سور عاروسی لال گشے عیسی سنبھی  
 اہج کمائی تیراں من عریکے جنت کشتی  
 داگ منی موجانی دل و بند و کاں دجی  
 گوں ترا منت انت چیموئے لڈ و کیس پری  
 دوست ہما انت گوں ہار و بادام و اطلساں  
 دست گچینی گوں مہہ گوری ماہیں کوتراں  
 کیکد و کل مس ٹھٹھی بازار و عریسی  
 بیاء او دوستاں لے اجل مہلنج و کشتی  
 چم جن و پریز کن کچنیک میں مردم  
 ناگماں ناسر حال میں مردمے آہو کنت ترا  
 جن و جاد و آرگی خیر کنت تھی دل و  
 نیوگاں شہدیں ترنج من و محل بنت مس دپ  
 نیکہ آسان انت تھنکسٹیں سہرائی گزار

پشت کیل پروشیں ماہلین گوزانی کنار  
 بیک تئی کر زنت ششکین لاری سی ہزار  
 شرعے بے حد و تچک و چو کو پانی بہہ  
 لیلی و پاکین گردگ و چو آہو من تل  
 عمیب ماں نیت انت من کجا عیب ات دین  
 درخادے من کجا موصفان ات کنین

حسین بخش رند

## شیر

بادشاہے لاشریکیں مصطفیٰ مختیار کھتی  
 یکٹ لکھ چو وی نہرار اں افضل و اعلیٰ کھتی  
 جبرئیل خادم بجز طمچہ او براق و زوار کھتی  
 ہفت فلک ہیکار بیتہ جنت و اختیار کھتی  
 روش عشر بیتہ عدالت تڑکری تیرا بیتہ  
 کل نبوت امتی کھیت یک چہا او بیتہ  
 نہ کہ سائے نہ کہ اڈے نہ کہ در شک و اربیتہ

روش بڑا آسمان ء نیرغے کھیت زوار بیتھ  
 مڈتے داں اشنغی ن سالی پنجرار بیتھ  
 کتے ء پچھ ترا مڑی ن کتے ء ملہار بیتھ  
 آس جتی بزت پھاداں ترا مڑو ڈنار بیتھ  
 چھو کہ ویک ن آس جھل ء مس مغز ء لہر بیتھ  
 آج خف ٹی شاغ سیہوا یلو آن اپار بیتھ  
 ویرا چھے دوستان گندیت دوزخ ء دہکا بیتھ  
 بد بند آواز کھلی دل کہ تر کھی پار بیتھ  
 نہ کہ سرخ ن نہ سویتھ ن اوندھو اوندھار بیتھ  
 بشکی نی دھمی گناہاں سی وینج در کار بیتھ  
 کتے ء پچھ نہ ن شفاعت سے سخت زوار بیتھ  
 پھیشی ظاہر ن دیوت ن انہی ء بیزار بیتھ  
 دھمی تارک التلاوة ن انہی ء قہتار بیتھ  
 سیمی ن پھت وناٹھ پٹیا دوزخ ء حقدار بیتھ  
 بیافلانان بن فلانان نام و نام پکار بیتھ

محبوبانی میلوء پچھ عاشقان ء گواکہ کار بلیتھ  
بہر کھس ء رانفس و نفس ان مجنون جھنڈی دار بلیتھ  
شرفنا کیں امتی شے پل صراط ء پار بلیتھ  
چار یاراں عاری بی ء یک رہی ء دوستی  
یکھے صدیقی ابو بکر دومی عومر عادلین  
سیمی ان عثمان غنی و چھارمی شیریں علی  
خیر ء سانسڑی نہ ات آنا و حیدر پوئی  
ابو مدینہ و نور خیر ساعتمے ء پندرہ کتھی  
اصحابی و بیٹھی سلیمان مغربی محمد کتھی  
چو طرفاں لوہ کوٹ ان خوب چکر چارھی  
بہدیت ء شے کوٹ لڑزی بانہنڈے شے چو کتھی  
آختہ عرب ء پہلوانے چاریں کنداں چھری کتھی  
سوب جھنڈا ان من دست ء شہر خیر محبتھی  
تیز تیزیں ذوالفقار ان مہرب ء سر کتھی  
پتھی بہر دھات تازی زندھان ء ایر کتھی

بار نبوت و سہتہ کھونچ و اڈی کھتئی  
 بے شبہ شیریں علی و جنگ شیر کھتئی  
 لا شریک و لا غرضی نہیں و تھی تک ہر کھتئی  
 ابرہیم آس و بلا اول گھانڑو و مس پیر طہتئی  
 ایوب و پچہ آزمید و قوت کھتئی  
 جلیب و اچ نلک کنعان کھتئی  
 لائق انت سواری براق و نیزغ و سر چار طہتئی  
 وینچہ و دھواں ماہ محرم کر بل و کوچ کھتئی  
 والی و تنز کو شرع آ و آف و تنگی و اٹھئی  
 جنت و خاتون سائینٹرون و طیمہ و ختربی  
 رات پر نر اڈینچہ مر نر شاہ و قاسم و کھتئی  
 شرم شمر و نہ آختہ بے ادبی بھاز کھتئی  
 کعبتہ آسمان و دھرتی شیر طفل و اٹھئی  
 اصغر و نازک بدن و سہر و مصلح کھتئی



حسن حاجی جو

نثر

دل دریا ہی مئے اچھلاں کھاری  
 لعل و گوں موتی آن مٹی مانٹری  
 زی گر و خانی جھمرو تار می،  
 چو مکنڈ بی تھ سوز گلزاری  
 نائیں پڑ لابی پریانی  
 سومری سرتاج سن گھارانی  
 کاغذیں زک بول جہنم پارانہ

زلفِ دال ز نریرِ عطر دانی  
اشتبخین کوڑی نہیں دنیا فانی  
کھٹے قرآن و نہیں اکھڑاں وانی  
حور و گوں جنت و شالہ گدانی  
مٹی و تھی میلوس بہشتانی  
حسن و شعرا نت و دل و جانی  
نار اداے پاکھارن قرآنی  
ڈاڈھر و نستی نہیں سیدانی  
مٹی مکین نی پیر جیلانی  
شعرے من زر تھغاں حدیثانی  
تیار غازی تھن گویں تاجانی  
ڈیہہ جلال حان و کھتے آباد  
پتیر گوں موتی آں کھتیں و اپار  
حسن کشتیج نہیں ہے گفتار  
پہر مسلمین و بہشت نی بازار

برخوردار جتونی

(۱) ششیر

صحب سنبھاراں رب رضاؤرا  
 رب رضائیں روزی جہاں پالا  
 تھی نگاہ سائیں اُمت کلا۔

سا نوریں نو داں فی کھتہ سنبھال  
 لہکرو برجے نہ نُن اُشمار  
 چیلین چاپن جھمڑن چودھار  
 گڑ تھ مئے نو داںی سرء و اندکار

کھور ناٹری ء نو د کھنت گلزار  
 کھور بولان ء نو د کھنت سینگار  
 نرمک و سارون ء کھنت مار مار  
 دیہہ دے گوارنت نزدیکی مالدار  
 شہر جوہان ء نو د کھنت بازار  
 نو د عیدت جوھی عمر ء گاہ ء  
 پیر دے چند ء زیارت ء دھور ء  
 نو دنی گوارنت ڈومبلی کھور ء  
 شیشلو دھنراں گپتھی ناغھی  
 سنی ء مسکیں کچھ ء ساراں  
 چنجه رو دی نی جا کر ء ماٹری  
 زی گرو خانی جھمرو تاٹری  
 جائزو گوں مس لٹرو یستی  
 گر دو لیں بندھی پھرتی جانی  
 شیشلو دھنراں گپتھی بٹھاری

نیا مغان ایداں ترونگی گستی  
 سورک و شہر و نو در شنت جانی  
 دروغن تھی سپہ رونا حقیقین پیچار  
 اے دے نہ میں جو امیں مردمانی کار  
 دوزخ و آسانی رونت تکرار  
 گشتہ بگوشہ زنی ہمے گفتار  
 نہ ن دے تھی دوزخ جنت و لاچار  
 مار و تھی بس ن صاحبی سینار  
 ہر مسلمان عربی بہشت بازار

بر خورد از جتونی

(۲)

شیر

نام من آیات سن خدا فی لکھ نی گوں چیدر  
 اترے و اندکھا قوی میں و اہرن گوں میں سرے  
 بہر دلاء راسا نوری میں چھو کہ موجاں کھنت یا  
 نود چھے کشمیر بند انت حکم شاہیں قادرے  
 موکلے نوداں ڈھنڈہ بلتھے میکا میل سرے  
 چھتر و سیوی گرتھے نوداں گپتھے ڈاڈھرے کنا  
 زیارتی کھاینت و لیہاں نود بو جنت جہراں

سنی و دیو و فاراں نو دھراگا ہاں شلنت  
 بھکاری داں کھانڑو و گرتھ آہندیں چھراں  
 سوران و سرگوار کھتی بارکی مسکین سرشماں  
 عالی و تربت منقھی سہری و زیارت کھناں  
 بستہ گوں بلک و نکاح و خیر تنبو آں جنت  
 کوہ و دھماں و گران و ایر جنت نو دسا نوڑی  
 بکل یں کھوراں دو دیم و اچھلاں بارکی ہی  
 کلری گوں منڈری و بارکی و کھوریں دریا  
 کھشتنغیس و اے بہو غیس دے کھٹہ شہ و انہر  
 گتخت نو دنگری و میز لے گا جاں کھتی  
 گرتھ نو داں بے حساب و پھرن مسکین پیری  
 بکل یں قاضی کھور و اچھلاں اسیں جنت  
 کھاری و کھوتا و اراکھی و بہر دار کھنت  
 کوٹرو داں پانچ شہر و پنجکا جلدی گزانت  
 جمل و تنیہ پی و نو دپھ مراگا ہاں شلنت

دیدار چھانگار بازار اگر کھہا ہندیں چھڑاں  
 گاج کھور و نا از دین و خیر استیناں شلنت  
 کاراچی سوریں سمندر و پچھم ڈھاراں ڈھارنت  
 سبیدہ نو مراد اداں بیگی بازار کھننت  
 نو دو گوارا انت رندھری و کھوگیاں انت کہری  
 من دیاں دوست و ننتے کھ پیئے دانا ہشار  
 ننتے پنٹاں دیا مے نیت یں کھڑو کشار  
 نو دینچیں پنٹاں گوارا انت او دانا ہشار



42

نامعلیم

شیر

تاہنی نوداں نام پھر مولا ء شکت  
 دوست دور مانٹریں بانڈواں مارو مار کھنت  
 مر مرس ترنیاں رچیتھی گیوار ء سرء  
 وشیں تشنڑو غاں من گل ء دیم راجن ات  
 تاہنی نوداں نام پھر مولا ء شکت  
 وش وشیں گوارت دیرو ء دیم ء آف کھنت  
 یا نگہین مہ بلنج پھاد کھیت لوخ آفی گلاں

دیم شودیت و دیم گرنارین تھنگواں  
 زیریت دست گہاراں روت داں شہد و رے سر  
 شودیت ملگوراں زنگ کھنت سیاہیں مافرا  
 کھانہڈاں چھڈیت لوغہ لیتیت کھمبراں  
 میتھغیں مسکاں کھشیت چوہ بڑی و تھل  
 عطر بوآں گوں شر وانی شیشخان  
 پھر کھئی نیمون و جہاں مسک و ہسلواں  
 چھر شتار او چھٹیت من سیاہیں مافراں  
 جیدڑیاں شوادرواش کھنت کل گوں قادر  
 دستاں بندایت و آن فدائی ناک و گرات  
 بیا او و اسو مکہ و مسکین رو سنواں  
 حج تھئی روزی بات بہشت ہر رفتیں گلو  
 روشن من سالانیت شرف من شش باھی گنت  
 بوزنی تھن و کھنتیغ سالی سنگھراں  
 بیا او و اسو مکہ من تھرو دستاں سا کھناں

پھنڈر و پیری من مراد اں حاصل کھناں  
 من تھی بورء ماں سری منٹکاں آف دیاں  
 من تھی بورء دیاں ماں لاکھیں تھیریاں  
 من تھی چندء ماں و تھی جینجء ہند دیاں  
 (تھی) کھار چھو کھار ا من سری تو خاکھناں

مینگل فقیر

تثییر

صبو حان یات کھناں شاہ  
 نبی او پاکیں اللہ  
 شکر گویم خلیل اللہ  
 قرآن فرقان دان بھدا  
 فقیران واہرین اللہ  
 علی و پختن ساراں  
 اماناں یکرہیں یاراں

کریم و قدرتیں کاراں  
 کریم و قدرت و ہا کا  
 جہاں پیدا کھتے پاک و  
 جہڑیں تھی بت شے خاک و  
 پڑھت اللہ صلوة و  
 بزانت سید و ذات و  
 کھے و بست کوڑی و شہرے  
 دنیا کی یک گھڑی چہرے  
 اللہ ایشاں کھنے پہنچی  
 اگی راہ و کھنے پہنچی  
 صے جنگ و جبر و مصلی  
 مرطو خاں داد علی چھلی  
 گراں پیر و گنہم بیلی  
 بدی س دژمن و نیلاں  
 چھار مرطو بدی صغنت فانی

و تھی ربّؑ گوں فرمانی  
بھدا ٹیکاں کربتہ  
کیو ٹیکاں ہمے والی  
صلحہ جنگؑ کھتہ جانی  
شہتہ اشت داد علی دورا  
شہ چھانی وتی صوراء  
بلوچ کھایت چھرانؑ  
بلوچاں کاروتی سرستہ  
بلوچاں صیمنا گرتھہ  
گپتھی اگ دژمن ءاودا  
ہککل دات داد علی شیرؑ  
دیئے بھورا منی بیرؑ  
نہ کھنے یک دے دیرا  
سے و چھارے مرغ مرط میں  
کہ نے پتھی دژمن بکھٹ میں

نہو بھی مسلت بے بھائی  
لنگھی لوڑھا تھیا راہی  
چھڑے بے بستہ ہست گماہی  
ننگل صستی بے گرت بھورا  
شستہ لٹھاں گوں دوست بے  
مقابلہ بیٹھ گوں مٹ بے  
دے دکھاں کھٹہ کر کو،  
لٹھاں چھوڑو ننگی گرتھ  
شہیداں میں پرٹاں کھپتہ  
بہ حوراں چنگل بے زر تھ  
نخ ولانت زیرک وین بے  
حیائے نہ میں شمع چھماں  
شمار اسیندھل بے ڈواہ ن  
اورد و گند لے سیاہ ن  
فلنگی فیل مستانی



فلسنگی نادرین مسلا  
 بلوچ باندی میں مس جھلے  
 بلوچیاں واسرین اللہ  
 بلوچ چھٹت شے زیل  
 چتر صنت شہاد د پری ریل  
 شکر خان ن جبریں گولا  
 صھے وخت و صھے ویلھا  
 ملو کال مجلس بولیا  
 تسیکوں قسمت مھیلیا  
 کھتہ زیارت او و بھٹ  
 لطیف مالک حق  
 قتال اسخت سرس خاندو  
 تسیکوں بھی حدر آندو  
 نیکل دادا علی شیر  
 دیے گولا منی سیرا

کھنڈے نہ یک دمے دیرا  
 اول دکھا شہ خاندو  
 قتالاً برتھ درشاہء  
 صمے جنگ ۷ کڑو گاہء  
 کھنڈ زین ۷ جہتھی حقی  
 شہید یان تھی بھجی۔  
 و تھی برا تھان پھدا کھنڈی  
 مرطو خیں داد عشی مہرا  
 پڑا چھو کھنڈ گویں مہرا  
 ولید آدء کھتہ کرطوی،  
 کمر چھو بستئی مرطوی  
 زراں بے باروہ چھٹی  
 نہ پڑیانی دف ۷ لٹی،  
 سنگت گوں سمورا چھٹی،  
 نہ کھشہ مبارک ۷ بخت

ردے شے کوڑی و تخت  
نہ منے مننت و میر  
پیا تھی کتھو تے ٹیڑھا  
کہ تھا اسیت بلتھ شے ویر  
نڈاں سیال کہ گرت پیر  
پھدا زرت زیرک و گل  
دوشیشو و انیر مشت  
پھتی پارے سر و لبت  
حسین و ناحق کشت  
ہے لہراں و تھا کھینتھ  
و تھی سر کھنو و جینتھ  
جزیریں و ژمن و تیریں  
ہو جنگانی پھد حیریں  
چرے تھ گڑون و حیریں  
نبی و کھو و بیاریت

نگسی شاعر

اللہ تعالیٰ کا پریمی

مالک و کاراں میں من و انزار  
رکہ نیم کھٹی و پیرہ نیم کھٹی بھویا  
نیم کھٹی خان نیم کھٹی چوب دار  
نیم کھٹی سید نیم کھٹی نسر وار  
نیم کھٹی پاجھی نیم کھٹی مسالدار  
گوں یک واپتی و چور تش واپار  
مالک و یہ حرف و کھتہ روار  
کلاں پہ یک کھالچ و دے کتار

بچہ و برا شہانی شکلیں دیدار  
 داں سر و کھسے راہ بیت پادار  
 چھوٹے گشتہ سچا پائیں یار  
 رتھ ہل غریوانی تات و پچا ر  
 کھن حد و ند و کھ سپت ر  
 آنکھ میں دین و دوست انت رب  
 جنتی باغان و گر انت بہر  
 کہ ہماروش و کڑو کار بیارات  
 سنگتی باں گوں دل دل و سوار  
 حج روش و مس کر بل و شہر  
 بیٹھ امانانی ہکل و لخر  
 ملک مسلمان بیٹھ داں چودھا  
 یک صرف بندوں جنگ بازار  
 ٹکڑے ساندھی دوں یزیدار  
 کافر و بورے ن مثل جھار

پاک شہید بن میں دشت میدان  
 پراما مان قاسم خون  
 حور کھاینت گوں گوں سہتاں  
 دیل سہجنت جان سینگھانت  
 آں دے پر غازیاں طلبد انت  
 پچھ سخیاں صحو ڈا تاراں  
 نو د پھر نیخیں نیت گوار انت  
 یار ہما سچو میں دل یار انت  
 گند غیں وڑواں من لکھانت

فقیر شیرجان

شیر

عرض منی ایش کن گون تو او شاپین لامکان  
 من گنهگار اون تو بے بر من مهربان  
 بندگ و نیکی و بدی بر تو بخت عیان  
 گنج ترا با زنت روز و ارتاح تو کل جهان  
 میر و سردار شه حاکمان انت پهلوان  
 ره گزی ریتن مرگ می نارادیتکن  
 چمان بڑ ز کرت مطلب آء سر پند بو تلکن

نشک و دیم ء اے حال انتت تحقیقہیں نشان  
 مثل طوطی ء کیگدو گوں من کت بیان  
 لائق ن من تھی من دگر کس ء مط بیان  
 باحویلی ء یک جہی نندن زان پر زان  
 گشن آن لال ء تو چھشیں کاران ء مکن  
 آختنت سک انت ہم طبان ارمانی مکن  
 سحنگنت طنز ان آحتہ مئے شیدا غصہ ء  
 اچ ضعیفی دست جبت راستیں پیچو ء  
 قول منی ایش انت یک برے کائیں تھی چہرہ ء  
 تیغ سر ن پوشنت ترس من نیت انت یہ سہرہ ء  
 شاد رخی لال ء نیم ہوا بو تن چہ گل ء  
 اے گل ء چارچی مس جہان ء پیدا و رانت  
 چم گل ء تیر انت بروانک ء تیزیں خنجر انت  
 زلفے چو شیرازی طلا کو دیں زرقہ بر انت  
 تھی دپ و دنتاں لعل و یا قوی جواہر انت



بہر کجا لگنت و مثل الماس ع بر انت  
 و ش ذلیں روچاں و سلہاں پوشیت درم گوری  
 کاگدیں نڈناں تو بجن مسواک سومری  
 پلک و پیزوان انت گل و لڑز و کیں دڑی  
 طبلہ و بڑز انت کیگد و طوق و چمکی  
 برتنی گوشاں سکت انتت جوائیں تلگی  
 غیر و تی دوست و نئے تمادار انت بیچ کسی  
 در کینت دختر سیل پہ نیمونے بہار  
 ہم طب اش گندی نوں براوان کڈیت ڈکار  
 گوں و ت و خلوت و کنت و سخینج و نثار  
 اے کجار ستہ نوں ہمے باگانی چنار  
 ایشر و دیشن یک برے نو شکے کتار  
 ہم طبیں دوستان چہ ہوش و نیم بال کنت  
 عرض مئی ایش انت ہم طبیں طوطی گوش بدار  
 دشمن و دانتے چو مہیے ایچ من تو فرار

برنج و حلوا گور مجھ گاں ایرتنت قطار  
 ایشاں و ارتنت گل و صنوبر بے توار  
 ختم بیت نوں شیر جان رء و پء گفتار

نور اللہ سما لاری

شیر

خیال کن ات قدر تان خدا جانی  
 باز کن ات پیدا استن و زیبانی  
 بیوفا کوڑ و بہر کس و مسانی  
 نور اللہ حرفاں عاتلان وانی  
 باز زہیر و ارن سے دل و جانی  
 چیت گنت چچاں چھوسروانی  
 مئے دل و معلوم کن دست و زانی

گوار خے پھل ۽ کڑھ ارمانی  
 مئے دل ۽ جوڑن جا کر ۽ حسانی  
 باز من ۽ او سوس ۽ کل ۽ جوانی  
 رنگدار آتن من وتی راہ ۽  
 لگنیں لال چو چار دہ ۽ ماہ ۽  
 جنتی حورے جوڑ کتہ شاہ ۽  
 من ریوں قول ۽ کسید ۽ جاہ ۽  
 نیست من ۽ تر سے پر وتی ساہ ۽  
 گشتگون دُراہیں کو چک و شہر ۽  
 دل منی سہبتہ آجھے چار ۽  
 ناگمان آتن دُر گل ۽ پار ۽  
 پا خدا لال ۽ تو بدے مار ۽  
 ڈول و بالاد و نیو گئے وار ۽  
 رنگ زیبائین دراج شیشار ۽  
 دل بگائیں کون ظالمیں کار ۽

لاپ منی پیر سٹیں غیر شا زار و  
 جنگل و گڑ دین چو کہ بیمار و  
 دستگن رب و باز آتنت پیدا  
 رنگ و صورت پور گل و کیدا  
 باز نما دارن در گلین شیدا  
 گڑون در اج ن جنگل و صیدا  
 کیگد و سر بند و گڑی سہرین  
 سکت آتن چاندی پیٹکا مہرین  
 دستگن پھلے چم منی کو رین  
 و یگن شہال کیت ولی شان و  
 بیامنی پور جاں سیل و حندان و  
 زیور و سہتاں تو کئے جان و  
 گل بدن پاد و پوشتا تان و  
 شیشکے لڑ زنت بڑ و گودان و  
 پیکر پونز و چو بر سکان و

آزادوان و گوگ و پیزوان  
 زلف چانگی انت سیل کون دستان  
 جوڑوے نیست اشس سراوان  
 باز نما دارن بلبل زوان  
 من کنیں عطر ضے گوں خدا جان  
 گو نتوا نیندین گپ و دیوان  
 رب نگہدارے اے مسلمان  
 پر تمنت دست اشس مہرگ ولال  
 بستہ پی و شمشک حال  
 زیادھیں رنگ داتہ حق تعالی  
 تو مہ پر وشے مئے دل و مال  
 سہی ز ان بور جاں شہ منی حال  
 من نہ دی ہنچنیں سیکہ و نال  
 خاں بلا نوشے مس رئیس سوا لی  
 ہرچی تو لوٹے من دیں مسالی

من وئی پلے باز اٹن خیالی  
 در گل و خلق و نیست من و سیالی  
 یکدمے نشتن بو تگن در سستی  
 کتوش سیم کار آنت ہر دمء کستی  
 سر حد ہر مشوا کان جن و دستی  
 دل منی لاپ و باز کنت سستی  
 دیم مہنی کپتہ آتگن شامء  
 سر منی قمر بان ساق و نامء  
 روشنیں استارہ در کپی بامء  
 چانڑ وہ سال انتے پہ منی و امء  
 شہر کنت لنتاں چشم بادامء  
 مسک و کاپوراں تو جئے دیمء  
 ہر دمء کس تیت آشپ و نیمء  
 گویش بد ار گودی اے نصیحت  
 من گشیں ہر جاشوانک و جتء

باز من ہا دوست ہا خو و عادت ہا  
 ارس گواریت چو جگر ہا شت ہا  
 چلو سنگو زیب دنت دست ہا  
 چند چو دریا بی تل ہا رست ہا  
 چمکی گٹ ہا کوں ہمسراں کست ہا  
 ہر جے جو انیس کیگدیں سو رہن ہا  
 مردے آچا نیپی بلہ زور رہن ہا  
 نو گلہیں ورنامہ سزلے دُور رہن ہا  
 خاں بلا نوش و شمسین نور رہن ہا  
 نوں منی خیر اتا کچا زور رہن ہا  
 دشمن کئے بی یکدما کور رہن ہا  
 قصے نو کسین گوشہ نور اللہ  
 دل منی تنگن چون کنین اللہ  
 بند و تا ویتاں تو بدے مہلا  
 من کنین لاپا گوار خے پھلا



نور اللہ شمالا طری

تشریح

(۲)

خداوند مہربان ہے ربِ دانا  
 بزورِ عرضِ منیٰ قادرِ یگانا  
 منیٰ دیم کہ پتہ آتم رہ گداری  
 رئیسِ دوستِ گیسادیم دائرِ چاری  
 کہ پوتی گامِ جنتِ بوپان کاری  
 کجِ بازرگِ کُٹلگنِ مہنتِ وزاری  
 گلِ عتوٰ گین کئے شپِ تاہاری

سرء ہوش پر تہ گڑ وین ہریا  
 پکش جیبء منی بوڑ ریوڑیا،  
 تھی گوش پر تہت شہرء کڑیا  
 منی لعل براہ دنت ٹک وڈیا  
 بزائے حاضرین ربء صلاما  
 ترا روی سو گند بہ کلاما  
 دلء عنباد مکن دیم دے سلاما  
 بولو میں کیگدء مو کو سلاما  
 سرء شودی مروچی جوڑ کورندی  
 لونگاں دز نزدنت پیٹء پندی  
 مرادء کیت وتی ساتان گندی  
 منی بورجاں دلء بندان بندی  
 بہ بند پاکء سرء ابریشمیء  
 پین کولے گورء چو نلیطنیء  
 تھی دوست پور ویش سن وویء

مثالے روک گی مہہ چا نر دھیء  
 جنکے دتگن نو تی زئی ءء  
 خداوند مہر باں بے بندگیء  
 من بندیں کیگدء گوں دل جمیء  
 شپے گوا زین تگن چو بے عمیء  
 رئیس من بہر حہبہ ء رب ء دیاریں  
 تھی سیل مئی دل ء گور ء شکا ریں  
 گل ء قیمت و لب پنجاہ ہزاریں  
 انا متیں سبہ یس دل چو مزاریں  
 بجن پادان جھل شہ موزگان ء  
 پکن دست ء صدقہیں چلو ان ء  
 سر ء بند ء تپوکیں شمشوکان ء  
 من بندیں کیگدء گوں زان پہ زان ء  
 شکر ریچی وتی وریں زبان ء  
 سپتے جہسکتہ شہ میروخان ء

من عرقسمت زرتہ ناگمان  
 عجب دوستن من ربا در این  
 کپڑے کپڑے چمکی جھل شہ گرائیں  
 انار چم چو بن آپ سو برائیں  
 کتابی مئے دوستی سر ایس  
 بحر کی چومشال آچے گرائیں  
 نشان من ناگمان پادان شودی  
 تہا ریں کو کراں ارسان بودی  
 ترانیت درورا اور اجانی گودی  
 ممکن زور آوری ہم جوڑا ونئی  
 من عرسہ ماہ نہ بودا شتوں حساب  
 گنہہ گاریں زیاں چہری رباب  
 دل تو پکتہ مشل کباب  
 ترانیت درخورا اور اجانی زیبا  
 گل و مود دراج تنت سیاہیں چوسیب

ز باد و ہمسراں گڑدی کہیب ء  
 مرادے دست کیپی شاہ رء مزورء  
 گل ء تو گندگ ء آتے شہ دورء  
 من ء لعل گشتہ من کا میں سحرء  
 منی دل دوت کنت را جانی حورء  
 بگندی سوزل ء دیم ء حسدورء  
 ضعیفیں دل منی گڑدیں بدی ء  
 نظر کپتہ بباد سماں گدی ء  
 گل ء دنتاں قطارنت کنجی ء  
 منہ دار سہر و کولنٹ کا گدی ء  
 بزائے دوست منی کاراں خدائی  
 من ء قول و زبان داتہ ہمانی ء  
 گجا کلئیں ترا مرگانی چانی  
 دل ء افسوس کنان چند اسپای  
 وقاب انت نام منی تو بیاسدائی

اولیات کن تہ نور اللہ علیہ  
 تھی نام و گراں بہ عاقلی  
 جنک و بل زبان چو بلبلی  
 انار پی دیم گل و چم نجبلی  
 پکن گٹ و تہ سہر و چم کلی  
 بہ لو میں کی گد و ایم و گلی  
 بدے پنتے من و بل عنافلی  
 خدا و ند نہریاں بے در گلی

نامعلوم

شیر

من گورِ ماوند تعالیٰ شکرین  
قل صوا لتحيات والحمد ذکری  
دل نُنُ بہر وقت من و شاہین خدائیں  
گشا دوخ مشکلیں کاراں ہمایاں  
سختیوں پیرو پیراں بادشاہیں  
من و گوں بہر نفء مہرء نگاہیں  
مس گندان قدرت و چندی لقاہاں

نریان و ڈھگوئے ز رٹنھ شرعے  
 نریان و گپتھ جلدی ڈھگوئے را

نریان) مختصر نیلاں مس بے عدل و شرع و

جو اب دات ڈھگوئے بہ مرکب را

نریان) بخش بے ناحق و گوں مس تھوار و

چھڑیت بٹام بندانت گان کار و

زمیندار پھڑ کھنت ملک و غار و

پھڑی و ڈنگ و سیاہیں سیہ تہار و

شف و کور کینڈ شو کنت مس و غار و

منے نیلاں و تھی ننگار کار و

مختصر نیلاں مس بے عدل و شرع و

سرا بیٹھ نریاں ڈھگوئے چھ رندا

بہم تاں دیر سر میں سچی و ہندھا

ر و ننت تاں عالمانی جاؤ ہند و

نریاں چہار گام شتھ پھیشا تری و



سلام و دعا تمہ پر مجسا تریء  
 بیاجی کت بلوکلان گیشتریء  
 در اڈھکو چھونشتہ جدروئیء  
 گشیت قاضی ختانیء و تھیء  
 بیارات ڈھکوئے نزیح تریء  
 بہ نیادیں ہردوناں گورپہ گوریء  
 مثانے دعوی وارو ملہئیء،  
 کھنیت پھولا شمسے چھے شرعین  
 گشیت ڈھکو کہ چھکینڈر ہماہ سن  
 سری حال ور ہما ہیء روا سن  
 جواب دات مرکفء بہ مولویء  
 مینانے دل دل و رند و پھائی،  
 علی زوار بلیتھخ و دا تم لڑائی  
 مسلمان بلیتھخت پون بادشاہی  
 سوک سینگار تان تہیلوانی۔

(زریاں)

بیاینت سو داگر ریریں دِھانی  
 اغا نچی جھول گون انت قیمتانی  
 سویتیں زرد سہریں تھن گوانی  
 تہ کن حاجت غریبیں ڈھگوانی  
 جواب دات ڈھگوئے چومرکف را  
 منی منی کی تھرا توڑا اودانی  
 کھسان ء حیت چھڑ تھئے ببنرغانی  
 اغا بنجیں موٹھ کھنڈی ہادرانی  
 جتن تھئے کھا ڈھوڑی کھونڈوانی  
 ہڈیں پھر کت نظر واپار کلانی  
 منی تھ تھیر غودان ء منع بے  
 مس آں منی پھران چپیکاں یلہ بے  
 چھرنگ ء لاغرو حالان بد بے  
 پھکو تھ بھبا د قیمتاں سربے  
 جواب دات مرکف ء چھوڑ ڈھگوارے

(ڈھگو)

تھی چھوڑیل نری پست بارے  
 ز نریاں  
 ندیے واجہ وقت کشارے  
 کشنتوں کوڑ و کھیتوں صم سے کارے  
 زدہ گوا  
 کشنتوں پھوست کھیتوں صم سے کارے  
 جنت پھوست سے پھاد پھاد گزارے  
 نواں بھاوان را دیں واجہ رے  
 صم عیوانت دو دیم سے پھر کھسارا  
 تھی گہگری کھن دست گیر زوارا  
 نہ مرین و کھوڑی و چا بکارا  
 ہڈیں بی شکر و پھو جاں تیاری  
 بزیرے تھو شخ و دان و بسیارا  
 دھڑوان و جن و تھ و واجہ رے  
 دوئیں گوشان چاڑ سے تھیر غارا  
 کھیاد دیشھ حواز واد بیٹھ منی  
 وڈاڈا آدمہ لور و پھر منی

دو ڈھگو داشتھی ہیکو فغی ء  
 بدات اورے کہ داں اورک زمین ء  
 ہزاراں وارٹھ پھے رندا منی ء  
 پھتے ڈبا منی چھپیرے زمین ء  
 جہان ء داشتہ یک شاح ء و تھی ء  
 بیارات کلموے ڈریں نبی ء

نامعلیم

## شیر

آں ہمارو چھ من ءنی خیالاں چھا چھو لٹھ  
 سندھ داں نارے سکیجی مس اچھو لٹھ  
 مڑدے جوانین دیتھہ ما سارون ءسرا  
 پھونترے کاٹارو چھم گل ء باد ائی برنت  
 اوج شیجاں بندو لوواں تعویذاں گراں  
 آہ منی محتاجیں دل ء پھینخان ءوراں  
 پھیلویں شش ماہ گتخت نیاء لیکھوں

گل گل ہیں گندیم آخت خود امی بیتھنیاں  
 ہر دو میں دستاں بیتھنیاں جندریں پھیلا  
 کھا تیرا دکا بار سو دوی یک ڈکھیں سگار  
 کھونچ آء چپی زرتھ بادست و دیر تھوار  
 من بہان آء دان جو نگلی جو آں آختنیاں  
 جو نگلی جو آں رو ستمیں گزگی ڈھ و رات  
 رو ستمیں گزگی دے من دوست و چہوراں  
 (رو ستمیں گزگی) حق و ناحق دوشی تھی دوست آء لوع کھتہ

ناشق وال دے اید آء مے جڑیں بالاد بہت  
 کھشتخو تیغ رو ستمیں گزگی آء کھشاں  
 خون ناحق تھڑ سٹامو لاء کھتوں  
 کھشتوں تیغ رگتیں پیر ہر پوسٹھوں  
 گر کھتہ ٹیکای پے ہشتی آن و جبرائ  
 پوکھڑی درکاں داتھ پہ درنگانی سرے  
 کمبڑیں ریزے بیابو کہ درکاں کچھ کھنوں

من بیان و گوں واں صھا حد اں آختھاں  
 گنداں مہلنج و من بلوہج سندھی شرمھاں  
 بچھاں پیربات و سموےں قوی تھی مرآت  
 دست باہمین و نذر و من مرطوے مائیں و  
 چھماں کھور باتے او مر گندے نیک بیاں  
 پھاواں لنگ بات تھ بلاتے بازیں چھرغاں  
 گوشاں کھربات چھرے پھ میچو کھبرغاں  
 رن بات مہلنج نیاز مے باا وء کھتی  
 و و پٹاٹ سموے قوی مرآت  
 رن بات مہلنج آں غلامیں مرطوے کرت

صحبت خان بنگلہ

پیشہ

عرض من گوں کر دگا رء  
 گور صاحبیں ستارء  
 گوش دار ات مئے قطارء  
 یا مسیم محمدء را  
 اسپت محمد یارء  
 منشی گوں رسالدارء  
 سنبر ات مئے جہازء



دان اسپل رو دیارا  
 میرو چڑھی اوار ی  
 روت شینہڑی شلانء  
 ہار یء روت مسلانء  
 دیر پاندھ دشتء گستی  
 میر تھا نر و وء دان رستی  
 ریل ء کھتہ چڑھی ء  
 پچنت و ل کر پی ء  
 سیبی دان مہضری ء  
 رستوں مس یک گھڑی ء  
 آختوں مس کوٹ و کاھی  
 ڈاکی و کر ا و گاھی  
 بیچ کھشتی گر صانی  
 میت ڈھونڈ مرطانی  
 ایلی سن شتہ گلانی

دو نہو آس چار من  
بتل گل گوں زیب و چو طا  
وت لکھتی ر پوٹ  
جلدی برات حوالاں  
دئے میج صاحب ءرا  
سن بات کھن بندارا  
کیا مطلب ہے تمہارا  
برو ہی گوں لڈ و بارء  
رہ بند کھتہ کفارء  
زحمے جنانی تارء  
ماں نیم شفو سحارء  
دروغ گوں دنیاؤ لسء  
پیخ وقت نماز و سء  
دوستیں مسلمان لسء  
ہو ہو دنیاؤ فانی

موکل کہتے درانی  
 دروغیں دنیا کی آستی  
 میرا چھ بارے بستی  
 صالو نواب و جھنڈا  
 روت کھڑی کھورے  
 مہبل گوں پھل لورے  
 کھن پیاد غین پنڈھا  
 بلوچی بیٹے راہ و رندا  
 رو تدار راہ کھنڈے  
 ڈاکی کھپتی رندا  
 میر صحبت خان دورے  
 یات کھنان من علی  
 سید زئی پھلی  
 سردار منی کھی بیس  
 میر نور محمد ولی بیس

میر شادوسی خان کبی سیں  
 محمد حسن ہنگ  
 دور مانڑ و دور دانا  
 لوڑی برات بیان  
 منہجکل و در گہان  
 بر صالح محمد خان  
 شادھی و شہ جوان  
 و اغان صہیداران  
 کلموئے نبی و کھاراں

# مئے کتاب

- درجین بلوچی ۳ - کلدار
- سرہست بلوچستان دار دو بلوچی ۶ -
- شپ چراگ بلوچی ۵ -
- چگھا گفناہ بلوچی ۲ - ۷۵
- گلشن اشعار بلوچی ۱۰ - ۷۵
- جوہر محظّم فارسی ۳ - ۵۰
- بلوچستان میں فارسی شاعری (اردو) ۴ -

- نغمہ کوہسار (اردو) ۵-۲ کلڈ
- دریں (بلوچی اردو) ۳-۱۱
- دی گریٹ بلوچ رائگری (۱۵-۱۱)
- توکلہ مست (بلوچی) ۵-۱۱
- گیدی قصہ بلوچی (اول) ۱۱-۱۱
- گیدی قصہ بلوچی (دوم) ۵-۱۱
- بتل و گالوار بلوچی اردو ۱۱-۱۱
- گشین ردانک بلوچی ۱۱-۱۱
- رہنگین نال (اول) ۱۱-۱۱
- چھلنگ و بلوچ (بلوچی) ۵-۱۱
- بلوچی. اردو لٹریچر

## مئے لہتیں نوکیں کتاب

- گیدی قصہ (سوی) بلوچی  
 " گیدی قصہ (چارمی)  
 " گیدی قصہ (پنچی)  
 " گیدی قصہ (ششمی)  
 " گیدی قصہ (ہفتمی)  
 تار پنج بلوچستان لاله ہیتورام (دومی بازار) (اردو)  
 گشین آزادانک (بلوچی)  
 گشین شیر (بلوچی)  
 تحفۃ التفسیر (فارسی)  
 دیوان علی (فارسی)  
 دیوان جوانسال (بلوچی)

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

۱- بلوچی اردو لغات

۲- بلوچی بومیا

۳- گیدی کسوحصہ اول، دوم، سوم، چہارم

۴- کچین آزمانک

۵- رہتگیں لال حصہ اول، دوم

۶- جوانسال

۷- لہ گرا ناز

۸- تاریخ بلوچستان

۹- جوہر معظم

۱۰- کشین ردانک

۱۱- کچین شاعری